

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ

Малий та середній бізнес є важливим чинником існування розвинутої економіки. Значний людський потенціал у цій сфері складає молодь. Так, згідно даних опитувань «Молоді України», близько 40 % респондентів мають бажання стати підприємцем, мати власну справу [1].

Серед головних перешкод започаткування підприємницької діяльності молодь виділяє недостатність стартового капіталу, політичну та економічну кризу держави, високий рівень корупції, відсутність спеціальних знань для здійснення господарської діяльності, а також високі ставки податків. Варто звернути увагу, що відсутність фінансових ресурсів є основною проблемою більшості потенційних молодих підприємців.

Викликає дискусію зміст терміну «молодіжне підприємництво». Зокрема, ще у Постанові Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2002 р. № 536 «Про затвердження Державної програми підтримки молодіжного підприємництва на 2002–2005 роки» було задекларовано розроблення пропозицій щодо внесення змін до законодавчих актів через надання визначення поняттям «молодіжне підприємництво» та напрямів державної політики у цій сфері. Сьогодні на нормативному рівні дане питання не врегульовано.

Науковці надають теоретичне тлумачення «молодіжному підприємству». Зокрема, А. О. Левченко та А. В. Янішевська розглядають молодіжне підприємництво як особливий вид економічної активності молоді, спрямований на досягнення економічних інтересів, розкриття творчого потенціалу та самореалізацію молоді [2, с. 53].

Молодіжне підприємництво як соціально-економічне явище характеризується наступними ознаками:

1) ефективне залучення молоді у сферу господарювання сприятиме зменшенню рівня безробіття у державі, що є нагальною проблемою в Україні. Зокрема, у Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки» від 27.12.2017 № 1017-р (далі – Розпорядження № 1017) наведено статистику безробіття серед молоді, відповідно до якої у 2016 році кількість безробітного населення віком 15–70 років (за методологією Міжнародної організації праці) становила 1678,2 тис. осіб, або 9,3 відсотка економічно активного населення відповідного віку, що на 0,2 відсоткових пункти вище, ніж у 2015 році. Особливо страждає від безробіття молодь віком до 30 років. У 2016 році частка безробітної молоді віком 15–29 років становила 37,2 відсотка загальної кількості безробітного населення України;

2) розвиток різних галузей економіки можливий в тому числі через використання інтелектуального потенціалу молоді;

3) молодіжне підприємництво потребує підтримки держави на етапі створення та початкової діяльності суб'єкта господарювання;

4) такий вид діяльності має високий ступінь ризикованості, що зумовлений рядом факторів, серед яких: відсутність досвіду ведення підприємницької діяльності, належного досвіду роботи у цій сфері, фінансова нестабільність тощо.

На законодавчому рівні були спроби подолати вищеперелічені проблеми та створити механізм надання державної підтримки молоді у цій сфері.

На сьогодні діють декілька основних нормативно – правових актів, які регулюють діяльність молодіжного підприємництва в Україні. Зокрема, Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (далі – Закон), Постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2002 р. № 536 «Про затвердження Державної програми підтримки молодіжного підприємництва на 2002–2005 роки», що не скасована, але за терміном своєї дії фактично не може бути застосована, Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 148 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки та вне-

сення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» (далі – Постанова № 148).

У статі 8 Закону задекларовано існування державної підтримки і сприяння розвитку підприємницької ініціативи та діяльності молоді через сприяє створенню молодіжних бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів для реалізації програми підготовки молоді до підприємницької діяльності, надання інформаційних та консультативних послуг. З цією метою розробляється та реалізується система заходів підтримки підприємництва молоді, включаючи довгострокове пільгове кредитування, забезпечення виробничими приміщеннями, страхування комерційного ризику тощо. Крім того закріплено, що органи місцевого самоврядування можуть встановлювати за рахунок коштів, що надходять до місцевого бюджету, пільгову плату за реєстрацію підприємств, створених молодими громадянами та молодіжними громадськими організаціями [3].

В Постанові № 148 закріплено, що виконання цієї державної програми створить можливість забезпечення розвитку молодіжного підприємництва шляхом удосконалення існуючої нормативно-правової бази та систематизації преференцій для молодих підприємців, формування підприємницьких навичок молоді.

В Законі України «Про Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004-2008 роки» основним напрямком виконання програми визначалися: розвиток підприємницької діяльності молоді, що передбачає запровадження механізму державної підтримки розвитку молодіжного фермерства та молодіжного підприємництва у сільській місцевості, відповідних програм; розробка та впровадження освітніх проектів для сільської молоді щодо стимулювання підприємницької діяльності.

У Розпорядження № 1017 з метою удосконалення навичок і компетенцій підприємств, зокрема малих та середніх (підприємництва), необхідних для участі в міжнародній торгівлі передбачається стимулювання діяльності підприємництва серед власників та працівників підприємств, зокрема малих та середніх, та молоді. Крім того приділяється увага впливу молоді на розвиток інновацій. Так, планується вивчення та застосування кращих практик, які спостерігаються в ба-

гатьох розвинутих країнах, забезпечення співпраці між університетами та бізнес-сектором, розроблення спільних навчальних програм, програм стажувань для молодих підприємців, а також різних видів державно-приватного партнерства у цій сфері.

В рамках Експортної стратегії України закріплено план реалізації заходів на стимулювання молодіжного підприємництва. Серед яких на перше півріччя 2018 року заплановано проведення інформаційно-освітньої кампанії в закладах вищої освіти з метою підвищення інтересу молоді до підприємництва та міжнародної торгівлі шляхом включення практичних проектів у навчальні програми закладів вищої освіти та бізнес-шкіл, заснування разом з представниками приватного бізнесу нагород за підприємництво, приєднання до європейських та міжнародних мереж підприємців та спілкування в них, розроблення програм стажування студентів і молодих підприємців на успішних підприємствах, надання найперспективнішим студентам можливості ознайомитись з функціонуванням найуспішніших підприємств світу. Обов'язок виконання цієї програми покладено, зокрема, на Міністерством освіти та науки України (далі – МОН).

На сьогодні як приклад реалізації даного плану можна навести оголошення 30 березня 2018 року МОН конкурсу з визначення проектів, розроблених молодіжними та дитячими громадськими організаціями, для реалізації яких надається фінансова підтримка у 2019 році, один з пріоритетних завдань якого є сприяння розвитку молодіжного підприємництва.

Таким чином можна зробити наступні висновки:

Молоде підприємництво як соціально-економічне явище в Україні стикається з багатьма проблемами, такими як:

- а) відсутність нормативного визначення молодіжного підприємства.
- б) відсутність у молоді достатніх фінансових ресурсів та базових знань для започаткування підприємницької діяльності;
- в) високий рівень корупції;
- г) економічна та політична кризи; тощо.

Як об'єкт господарсько-правового регулювання молодіжне підприємство повинно бути врегульовано в таких напрямках:

- 1) визначення правових ознак для молодіжного підприємства;

2) закріплення компетенції та обов'язків уповноважених державних органів в сфері регулювання молодіжного підприємництва;

3) визначення заходів та засобів, умов державної допомоги для започаткування молодіжного підприємництва.

Для подолання вищенаведених проблем необхідним є створення механізму дієвої системи фінансової підтримки молодих підприємців та осіб, що планують розпочати господарську діяльність, зокрема, через надання грантів та кредитів на пільговій основі, а також проведення інформаційно-освітніх заходів, спрямованих на отримання знань та початкового досвіду із здійснення підприємництва молоддю.

Література:

1. Гребенець К. М. Підтримка молодіжного підприємництва: пошук інструментів гендерно збалансованого управління міськими програмами (на прикладі м. Харкова). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/78067761.pdf>.

2. Левченко А. О., Янішевська А. В. Молодіжне підприємництво – перспективний шанс для молодих спеціалістів. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки*. Випуск 15. 2009. С. 52–56.

3. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 05.02.1993 № 2998-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України* від 20.04.1993 1993 р., № 16.

Курашова І. М.,

молодший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

Національної академії правових наук України

ДО ПИТАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ САМОРЕГУЛЮВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Сучасні інтеграційні процеси, обраний курс на приведення вітчизняної правової системи у відповідність до європейських стандартів вимагають від влади безперервного реформування практично

всіх галузей національної економіки. Зазначені процеси не оминають, у тому числі, й будівельну галузь. Однак, у той час, коли національним законодавством передбачено можливість створення такого роду організацій, немає жодного нормативного підґрунтя для врегулювання господарсько-правових механізмів самоорганізації будівельної сфери. У першу чергу, на наше переконання, це пов'язано із надмірною розпорошеністю та неузгодженістю між собою нормативно-правових актів, які покликані регулювати суспільні відносини, що виникають в будівельному секторі.

Слід погодитись з тим, що саме поняття «механізм» (у різних його інтерпретаціях) у більшості сучасних досліджень застосовується науковцями без опрацювання понятійного апарату, коли характеристика механізму використовується як щось саме собою зрозуміле та таке, що не потребує додаткової аргументації. Однак, на наш погляд, така ситуація може спричинити, по-перше, неоднаковість застосування вказаного терміну, а, по-друге, суперечності категоріального апарату понять, структурним елементом яких є досліджуваний термін.

Так, як слушно зазначає у своїх працях Г. Л. Знаменський, під господарським механізмом слід розуміти встановлені державою правила, детально сформований та діючий порядок суспільного виробництва (господарювання). Поява такого поняття як «господарський механізм» зумовлена, на думку вченого, насамперед потребою переведення вимог економічних законів в практичну площину (діяльність суб'єктів господарювання). Господарський механізм є сукупністю конкретних організаційно-економічних форм, способів і методів господарювання. Скрізь нього проходять лінії взаємодії економіки і права, економіки і політики, а саме господарське право є формою існування господарського механізму. Отже, норми господарського права в господарському механізмі виступають у якості провідного компонента [1].

На наше переконання, одне із найбільш вдалих та ґрунтовних досліджень було здійснено Н. Ю. Кругловою, яка, провівши узагальнення характерних рис господарського механізму, запропонувала концепцію комплексного механізму управління, у якому оптималь-